MONIKA DĄBKOWSKA 22.04.2020

Terapia na odległość

Ustal zasady pracy z rodzicem i uczniem.
fot. Monkey Business Images/ Shutterstock

Jak odnaleźć się w zdalnej rzeczywistości podczas organizacji zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej?

Jako nauczyciele-terapeuci zostaliśmy zobowiązani do kontynuowania w czasie epidemii zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zobowiązanie to wynika z dwóch aktów prawnych, którymi są: *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.2)* oraz *Rozporządzenie MEN z dnia 20 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).*

Priorytetem jest bezpieczeństwo uczniów oraz ich możliwości psychofizyczne, z uwzględnieniem zaleceń medycznych odnośnie czasu korzystania z urządzeń, a także warunków środowiskowych.

W tym momencie mam przed oczami wszystkich swoich uczniów, których obejmuję terapią. Część z nich, z uwagi na współwystępujące deficyty, nie może pracować przed tak zwanym „ekranem". Kilkoro pracuje w szkole przed komputerem na multimedialnych programach edukacyjnych (m.in. z serii eduSensus Nowej Ery), ale w domu nie ma ani zestawu komputerowego, ani stabilnego łącza internetowego, o rzeczonym oprogramowaniu nie wspominając. Z dnia na dzień zostało przerwane coś, co miało swój cel, swoją dynamikę, a przede wszystkim wypełniało przestrzeń między mną a uczniem.

Mija pierwszy szok spowodowany poczuciem własnej bezradności i niepewnością, jak uda się w nowych warunkach kontynuować terapię z uczniami. Przyszedł czas na działanie. Co w obecnej sytuacji możesz zrobić?

1. Skontaktuj się z dyrekcją i wychowawcą klasy

Ustal z nimi sposób działania (czas i sposób kontaktu z uczniami, narzędzia, sposób przekazywania informacji zwrotnych). Poproś o numery telefonów do rodziców, ich adresy mailowe lub zadbaj o inne możliwości zdalnego kontaktu.

Od dobrego kontaktu z rodzicami zależy kontynuowanie terapii ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Do tej pory rodzice otrzymywali od terapeuty wskazówki do pracy w domu, brali udział w instruktażu, dzielili się efektami pracy w domu (rozmowa, notatka). Wydaje się nam, że powinni więc wiedzieć na czym polega terapia. Teraz powinniśmy na nowo zdefiniować warunki naszej współpracy. Dlatego:

- określ zakres współpracy (czy możesz liczyć na wsparcie z ich strony, podzielenie się efektami pracy?);
- spytaj o czas, który mogą poświęcić (czy systematycznie, w jakich porach dnia, jak długo?);
- ustal sposób kontaktu, drogę uzyskania informacji zwrotnej;
- spytaj o ich umiejętności w zakresie posługiwania się narzędziami TIK, np.: korzystanie z aplikacji (dyktafon, edytor zdjęć, obsługiwanie poczty e-mail, robienie zrzutu ekranu).

Jak wspierać rodziców w tak trudnym dla nich momencie? Przede wszystkim nie zarzucaj ich pracą, zwłaszcza takimi kartami pracy, które tak naprawdę niczemu istotnemu nie służą. Niech zadania, które im przekazujesz do wykonania (ćwiczenia, instrukcje), będą napisane przyjaznym dla nich językiem, bez specjalistycznych sformułowań i szczegółów

dotyczących realizacji celów. Pamiętajmy – rodzice nie są specjalistami i nie powinni zastępować nas w naszej pracy.

2. Zorganizuj swój warsztat pracy

Sprawdź, jakie masz możliwości realizacji zajęć. Ważne są między innymi:

- dostępne urządzenia (komputer, telefon, drukarka itp.);
- dostępne materiały do pracy (książki, poradniki, podręczniki, karty pracy, zasoby on-line);
- stabilność łącza internetowego;
- dostępne drogi komunikacji z uczniami (dziennik elektroniczny, rozmowa telefoniczna, Skype, usługa Messenger, grupa na portalu społecznościowym Facebook itp.);
- wsparcie któregoś z domowników ucznia (rodzice, starsze rodzeństwo itp.).

3. Zadbaj o swojego ucznia.

To właściwie najważniejszy punkt. Uczeń, podobnie jak ty, znalazł się w nowej rzeczywistości, często dla niego niezrozumiałej. Postaraj się nawiązać z nim rozmowę, a podczas niej:

- wyjaśnij w kilku słowach, czym podyktowana jest zmiana sposobu prowadzenia terapii;
- określ, w jaki sposób będziecie pracować (czas, narzędzia, osoby wspierające);
- zapewnij go o swoim wsparciu;
- określ czas, kiedy może z tobą porozmawiać (wyznacz granice);
- ustal, w jaki sposób będziecie podsumowywać pracę;
- spytaj, co chciałby robić podczas zajęć z tobą i uwzględnij prośby dziecka w planowaniu zajęć.

Jakie materiały będą wartościowe do pracy w domu? Odpowiedziałabym: te, które są bliskie dziecku, wzbudzają w nim emocje, angażują wszystkie zmysły, motywują do działania. Znasz ucznia, z którym pracujesz, wiesz, czego potrzebuje, jakie ma możliwości, jakie ma dysfunkcje. To, co do tej pory było w nim przez ciebie kształtowane, teraz może być wykorzystane w praktyce. Pamiętaj o wartości terapeutycznej zajęć – każdą planowaną aktywność ucznia zaplanuj pod tym kątem. Staraj się móc określić, jaką umiejętność w danej aktywności dziecko doskonali.

Zastanów się, jaki był cel wykonywania określonych ćwiczeń: może uczeń doskonalił czytanie ze zrozumieniem, może uczył się wypowiadać prawidłowo głoskę, klasyfikować, ujmować relacje między obiektami, przełamywał lęk przed publicznym wystąpieniem… Co w tej chwili będzie dla niego najważniejsze? Która z kształtowanych umiejętności jest kluczowa? Od czego zaczniesz?

Czego uczeń może się uczyć? Uczenia się! Zaproponuj mu planowanie nauki w różnych jednostkach czasowych: plan dnia, tygodnia (czynności, hierarchia działań, czyli określanie spraw ważnych, mniej ważnych i tych do wykonania później). Zapytaj go, co teraz jest dla niego ważne, co planuje robić. Przy wytyczaniu celu pomocna będzie karta pracy z programu „Moc emocji" – Mój cel (https://www.dlanauczyciela.pl/zasoby/nauka-zdalna-szkola-podstawowa-klasy-0-3/terapia-i-rozwoj/specjalne-potrzeby-edukacyjne)

Jeśli umawiasz się z uczniem na zajęcia on-line, dobrze będzie rozpocząć spotkanie od rozmowy o tym, co dziecko aktualnie przeżywa: w jakim jest nastroju, jaki jest jego poziom motywacji, czym chciałoby się podzielić. Do poruszenia tematu pozostawania w domu i pandemii spowodowanej rozprzestrzenianiem się koronawirusa możesz wykorzystać kartę

pracy (https://www.dlanauczyciela.pl/37378,karta-pracy-cienie-i-szablony-zyrafa-pdf) z żyrafą (https://www.dlanauczyciela.pl/37378,karta-pracy-cienie-i-szablony-zyrafa-pdf). Punktem wyjścia niech będzie cecha żyrafy – długa szyja. Spytaj dziecko „Co widzi teraz żyrafa patrząc na to, co dzieje się wokół?". Myślę, że sprowokuje to dziecko do rozmowy o tym, co aktualnie przeżywa.

Jedne z pierwszych zdalnych zajęć mogą obejmować tematykę związaną z emocjami. Niech dziecko określi, jakie emocje towarzyszą mu w obecnej sytuacji. Tu z pewnością sprawdzi się karta pracy z programu „Moc emocji" – Termometr złości (https://www.dlanauczyciela.pl/37378,karta-pracy-z-programu-moc-emocji-termometr-zlosci-pdf).

Warto wplatać w zajęcia tematykę związaną z codziennym życiem dziecka i kalendarzem. Udostępnione przez Nową Erę materiały do nauki zdalnej mogą być dla ciebie inspiracją do pracy terapeutycznej. Logopedyczne karty pracy mogą być wykorzystane także podczas innych terapii.

Zadbaj także o bezpieczeństwo ucznia w świecie wirtualnym. Przypomnij zasady etykiety, ochrony danych osobowych i wizerunku.

Więcej materiałów do zdalnej pracy z uczniami ze SPE w portalu Dlanauczyciela.pl:

Wychowanie przedszkolne (https://www.dlanauczyciela.pl/zasoby/nauka-zdalna-wychowanie-przedszkolne/terapia-i-rozwoj/specjalne-potrzeby-edukacyjne)

Szkoła podstawowa 0-3 (https://www.dlanauczyciela.pl/zasoby/nauka-zdalna-szkola-podstawowa-klasy-0-3/terapia-i-rozwoj/specjalne-potrzeby-edukacyjne)

4. Uzupełnij dokumenty

Zmiany organizacji pracy pociągają za sobą konieczność modyfikacji indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych a także indywidualnych planów pracy terapeutycznej. Dokonaj stosownych zapisów w dokumentach w zakresie:

- metod i form pracy z uczniem;
- zintegrowanych działań nauczycieli, specjalistów;
- działań wspierających rodziców ucznia;
- współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami;
- rodzaju i sposobów dostosowania warunków organizacji kształcenia do rodzaju niepełnosprawności ucznia, w tym w zakresie wykorzystywania technologii wspomagających to kształcenie.

Tekst: Monika Dąbkowska, nauczyciel-terapeuta w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach, doradca metodyczny kształcenia specjalnego w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Bartoszycach.